

2019-09-09

Ert dnr:
2425-18

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Maja Högvik

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

Revidering av föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten samt föreskrifter (HVMFS 2017:20) om kartläggning och analys av ytvatten

Sammanfattning

Föreskrifterna påverkar kommuner i deras roll som både verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet, vilket tydligare behöver belysas i konsekvensutredningen.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) välkomnar ambitionen att förtydliga regelverket, men vill framhålla att även de reviderade förslagen uppfattas som komplicerade och svårtillämpbara.

SKL är positivt till att vattenmyndigheterna ska tillämpa undantagen och att vattenförekomster måste förklaras som kraftigt modifierade (KMV) när förutsättningarna är uppfyllda, men anser att urbana miljöer också måste kunna pekas ut som KMV.

SKL vill också betona att tillämpningen av undantag och KMV inte löser nuvarande brister i direktivet där undantagsmöjligheterna i direktivets artikel 4.7 inte är anpassade för de situationer som kan uppkomma i normal stads- och samhällsutveckling.

SKL välkomnar förslaget om att enbart de kvalitetsfaktorer som är mest känsliga för påverkan i aktuell förekomst vägs samman i en bedömning av ekologisk status eller potential.

SKL avstyrker den föreslagna skärpningen av den nationellt reglerade kvalitetsfaktorn för särskilda förorenande ämnen (SFÄ).

Sveriges Kommuner och Landstings övergripande synpunkter

Havs- och Vattenmyndighetens (HaV) föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten påverkar kommuner både i deras roll som verksamhetsutövare och som tillsynsmyndigheter. Regelverket har konsekvenser för såväl samhällsviktiga verksamheter, som infrastrukturprojekt, reningsverk och stadsplanering, som lokalt åtgärdsarbetet med att återställa och skydda vattenförekomsterna. Det är av den anledningen bekymmersamt att det i

konsekvensutredningen anges att regleringen varken påverkar kommuner, regioner eller företag (offentliga och privata). SKL framhåller att dessa effekter tydligare måste belysas.

SKL välkomnar ambitionen att förtydliga regelverket, men vill framhålla att även de reviderade förslagen uppfattas som komplicerade och svårtillämpbara, vilket kommer göra det fortsatt svårt för prövningsmyndigheter och verksamheter att förutse konsekvenserna av åtgärder. Då föreskrifterna ligger till grund för myndighetsutövning är det viktigt att de är tydliga, förutsägbara och proportionerliga.

SKL ställer sig positivt till att HaV vägleder om bedömningsgrunder och metoder istället för att reglera det i föreskrifter, då det gör föreskrifterna tydligare och skapar en större flexibilitet. SKL är också positivt till att HaV grundar sig på EU:s vägledningar för arbetsmetodik, påverkansanalys och riskbedömning.

Det finns dock några bestämmelser i de föreslagna föreskrifterna som har stor betydelse för kommuner som utvecklas nedan.

Kraftigt modifierade vatten och nya bestämmelser kring undantag

SKL välkomnar att vattenmyndigheterna nu fullt ut ska tillämpa undantagen och att vattenförekomster ska förklaras som kraftigt modifierade (KMV) när förutsättningarna är uppfyllda. Det underlättar kommuners arbete för att utveckla hållbara urbana vattenmiljöer och har stor betydelse för det lokala åtgärdsarbetet. Korrekta normer gör att kommuner investerar i meningsfulla åtgärder och att det ställs relevanta krav på nya verksamheter. Statliga myndigheter har dock en benägenhet att fokusera på vattenkraftverk, stora industrier och andra typer av damm- och bassängskonstruktioner i de här sammanhangen. SKL vill därför peka på vikten att även urbana vattenmiljöer måste kunna förklaras som KMV. I många fall är det tekniskt omöjligt eller ekonomiskt orimligt att nå god ekologisk status i stadsmiljöer på grund av bland annat hårdgjorda stränder, kajkanter, skuggningar, kulverteringar osv. Därför måste urbana vattenmiljöer tydligare inkluderas när nu processer och metoder för hur vattenförekomster ska identifieras som KMV tas fram.

SKL vill också betona att tillämpningen av undantag och KMV inte löser nuvarande brister i direktivet där undantagsmöjligheterna i direktivets artikel 4.7 inte är anpassade för de situationer som kan uppkomma i normal stads- och samhällsutveckling. Uppförandet eller utvecklingen av ett avloppsreningsverk måste till exempel alltid kunna tillåtas med stöd av undantagen. Det är därför angeläget att Sverige engagerar sig i EU-kommissionens nuvarande översyn av direktivet.

Relevanta kvalitetsfaktorer

SKL välkomnar förslaget om att enbart de kvalitetsfaktorer som är mest känsliga för påverkan i aktuell förekomst vägs samman i en bedömning av ekologisk status eller potential. Det är dock inte tydligt hur urvalet av relevanta kvalitetsfaktorer görs, på vilka grunder och hur en likvärdig tillämpning av bestämmelsen ska säkerställas. Det är viktigt att det tydligt framgår i underlagen till bedömningarna varför en viss kvalitetsfaktor anses särskilt relevant.

Hantering av kvalitetsfaktorn särskilda förorenade ämnen

SKL avstyrker den föreslagna skärpningen av den nationellt reglerade kvalitetsfaktorn för särskilda förorenande ämnen (SFÄ). Förslaget om att göra dem binära (enbart god eller måttlig status eller potential) gör att de kommer att behandlas som gränsvärden. Vidare ska de klassificeras i lägsta klassen så snart något ämne överskrids i *någon* övervakningsstation i den aktuella vattenförekomsten.

Som en konsekvens av Weserdomen ska varje försämring av en kvalitetsfaktor som befinner sig i den lägsta klassen innebära en försämring av den övergripande statusen hos den aktuella vattenförekomsten. Det innebär alltså att varje försämring av de SFÄ som inte lever upp till god status blir förbjuden och att alla nya utsläppande verksamheter och/eller åtgärder som kan påverka mätresultaten vid en enskild övervakningsstation riskerar att förbjudas. Till exempel skulle utbyggnader av reningsverk för att möta ökade utsläpp från växande tätorter riskera att bli otillåtna.

SKL anser att det är en långtgående tolkning av försämringsförbudet som utgör en överimplementering av ramdirektivet för vatten. SKL framhåller att klassgränser vore lämpligare även för SFÄ. Det skulle skapa en större flexibilitet och de kommunala resurserna prioriteras där de gör bäst nytta.

Avslutningsvis ställer sig SKL frågande till om förslaget är förenligt med Weserdomen (C-461-13), i vilken det konstaterades att det skulle finnas ett utrymme mellan klassgränserna och att påverkan skulle vara acceptabel fram till dess att den innebar en försämring av en klassgräns. Totalförbudet mot all försämring skulle endast förbehållas sådana kvalitetsfaktorer som befann sig i den sämsta av dessa klasser. Förslaget att låta enskilda övervakningsstationer styra den övergripande statusen stämmer heller inte överens med Mark- och miljööverdomstolens tolkning av försämringsförbudet i den så kallade Norviks-domen (M 9616-14). Där framkom att bedömningen av kvalitetsfaktorernas status ska vara representativt för vattenförekomsten som helhet.

Sveriges Kommuner och Landsting

Gunilla Glasare

Ann-Sofie Eriksson